

Голас Радзімы

№ 47 (1617)
22 лістапада 1979 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

Па ўсёй краіне разышлася слава івянецкіх ганчароў. Іх вырабы — абавязковыя экспанаты замежных мастацкіх выставак. НА ЗДЫМКУ: адзін з лепшых ганчароў Івянецкай фабрыкі мастацкіх вырабаў Міхаіл ЗВЯРКО. Фота І. КУРМАНОВІЧА.

**ПАЛІУНЫЯ РЭСУРСЫ: ДУМКА СА-
ВЕЦКІХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ**

«Ці страшная здань нафтавага
голаду!»
стар. 2

**БЕЛАРУС — СУПРАЦОЎНІК МІЖНА-
РОДНАЙ АРГАНІЗАЦЫІ**

«Сем год за акіянам»
стар. 5

**НАВУКОВАЕ АДКРЫЦЦЁ ВЫДАТ-
НАГА ПОМНІКА БЕЛАРУСКАЙ
КУЛЬТУРЫ**

«Магілёўская хроніка»
стар. 7

Уздрыгнула рука бабуліна. Ледзь паспела ўтрымаць яе я. Але чым сусцшыць гэты боль чалавечы? Слоў няма тут. Толькі сэрцы людскія грэюць.

Выцерла слёзы бабка, уздыхнула:

— Вось так, як ты цяпер, і суседачкі ля мяне сядзелі. І цяпер, дзякуй ім, не забываюць. Унучкаў-сіротак погодоўвала разам з людзьмі ды з сыночкам сваім. Цяпер ужо адзін унучак жаніўся, другі — у Мінску, у інстытуце вучыцца. А сын, Алёша, — у Гомелі, за настаўніка. А я ў сваёй хаце памерці хочу. Нікуды не хочу. Тут, на сваім селішчы, хочу...

— Вы тут і нарадзіліся, бабуля? — жадаючы адвесці яе ад невясёлага прыпамінку, пыталася я.

— Тут, донька, тут. На гэтым селішчы нават. Толькі хаткі тае няма. Гэтую ж мы з Леўкам паставілі. Паставілі жыць-радавацца, а выйшла... І зямля мяне не прымае чамусьці. Мо таму, што кругом людзі харошыя ды жытка такая прыгожая ўсім стала. Гэта ж ты, доно, не знаеш, як колісь было, а я за свой век усяго наспыталася. О-о-о, цяпер людзі жывуць! Паглядзіш — чаму тых дзятак не ражаць цяпер! Ім жа — і каласчкі, ім жа — і яселькі, ім жа — і сады цяпер. Год гуляй пасля родаў, і за роды плацяць па 400 рублёў — ого-о! Гэта ж не тое як я колісь... Калыска на полі, жну жытцо ды спяшаюся, каб жа малое ад плачу не зайшлося. Жну жытцо ды прыспеўваю сэрцам сваім:

**А ты сонца, а ты сонейка,
Чы было ты ў бога ў найме?
Ды чы думало ты аба мне?
Ой, калі б даў бог дыў
павячэрало,
Можа б, маё сэрцайка
дыў павяселело!»**

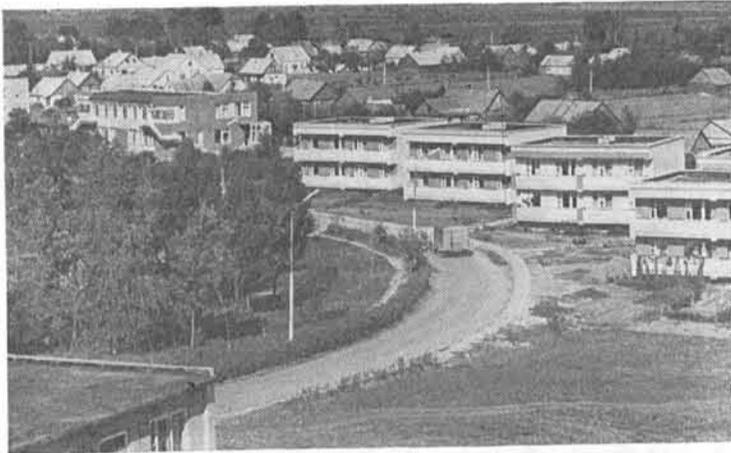
Гэта — к тому, доно, каб да хаты хутчэй ды малое да грудзей хутчэй... Ох, і жытка ж була! А цяпер, мае вы коханыя! У школу бягуць дзятчкі-кветачкі: на іх жа і плацікі шарсцяненкія, і партфелікі — любя глянуць! А мой жа сыночак з палотнянай з торбачкой колісь... А я... Ох, якое грамоты я! Не цвілі мае леты моладые ніколі маковым цветом. І кароў напасвілася, і на пана нагорбацілася. Во і рукі мае порасцягваліся ад работы. І картопель яны, ручанькі, накопаліся, і жыта нажаліся. А цяпер што! Абы твая голова зносіла — вучыся! І працуй, дзе душы тваёй угодна! Табе і слава, табе — і рубель, і водпускі, і да водпускаў. Вот каб толькі вайны не было...

Бабулька ківала галавой, расказвала. Апаўдала яна пра рэвалюцыю, пра тую першую зямлю, якую атрымала колісь яна разам з многімі нараўлянамі, апаўдала пра тое, як колісь арганізавалі тут, у Нароўлі, калгас, як уступіла яна ў яго, як працавала. Апаўдала яна і пра войны, якіх давялося наглядзецца, пра трыя жакі, у якія нам, сённяшнім дочкам-сынам сваёй зямлі, цяжка паверыць.

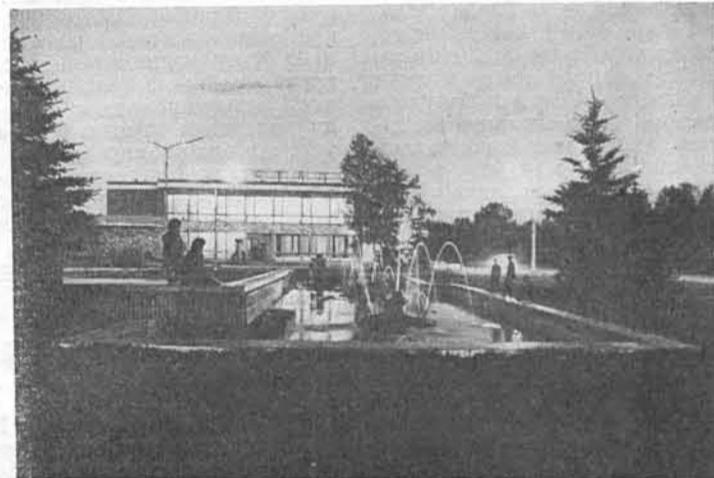
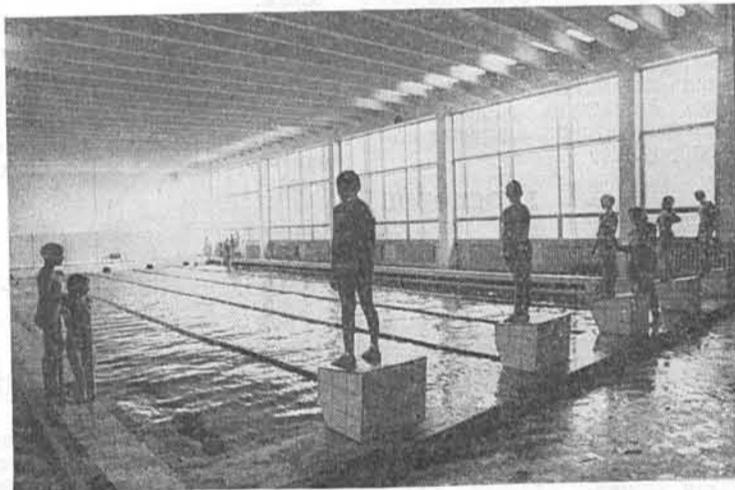
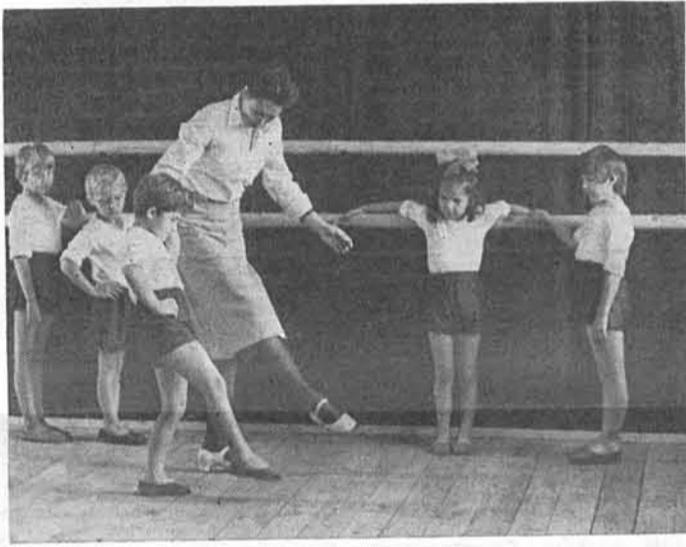
— І адкуль толькі погань гэтая, донька, бярыцца, што разбоём ідзе? Ці зямля не ўсюды такая, як наша, ці не тое ж неба, не тое сонца ўсім людзям свеціць? І чаму ж гэта не ўсюды, як у нас, доно, людзі?

Слухала гэта я і думала: «Хто-хто, а ты ж, бабулечка, лепей за мяне ведаеш, чаму то так. На спіне ж тваёй — даўгія і няроўныя, пры розных уладах, пры розным часе, гады. Ведаеш ты, як нішто з нас, з маіх равеснікаў-аднагодкаў, што значыць улада Савецкая, лад жыцця савецкі. Ты, як маці, вольна цянеш руку мне, зусім незнамай. Нізка схіляю прад табою галаву: які ж прыгожы, які ж харошы маёй зямлі чалавек. Душа душу грэе».

Мар'я ПАНКОВА.

НАВАСЕЛЛІ КОЖНЫ ГОД

Калгас «Прагрэс» Гродзенскага раёна спецыялізуецца на адкорме буйной рагатай жывёлы, вытворчасці малака, вырошчванні цукровых буракоў. Яго ўгоддзі займаюць 9 800 гектараў.

Гаспадарка мае магутны машыны парк, які налічвае больш як 300 трактароў, аўтамашын, камбайнаў, тут працуе вялікі атрад вопытных механізатараў. Нават у сёлетні неспрыяльны год з гектара атрымана па 40 цэнтнераў збожжавых і зернебабовых, каля 300 — бульбы, 450 — буракоў.

Рост эканомікі калгаса [у гэтым

годзе чакаецца даход у 4 мільёны рублёў] спрыяльна адбіваецца на ўсім укладзе жыцця вёскі. На фермы прыйшла сучасная тэхніка, якая ліквідавала нялёгкую ручную працу жывёлаводаў. Для іх устаноўлены нарміраваныя рабочы дзень, гарантаваныя водпускі, якія працаўнікі калгаса праводзяць у дамах адпачынку і санаторыях, ездзяць па турысцкіх пуцёўках. Наваселлі — адна з галоўных прыкмет калгаса «Прагрэс». У добраўпарадкаваных дамах жывуць паўтары тысячы чалавек, сотні сем'яў пераселяцца ў новыя дамы ў бліжэйшыя га-

ды. Асаблівым клопам акружана ў калгасе дзятва. Для яе пабудаваны дзіцячы сад і ігравыя пляцоўкі, адкрыта школа мастацтваў, у басейне створана спецыяльная секцыя. Планама сацыяльнага развіцця прадугледжана будаўніцтва яшчэ аднаго дзіцячага сада і сучаснай школы на 1 200 вучнёўскіх месц.

НА ЗДЫМКАХ: жылыя дамы ў калгасе «Прагрэс»; у дыспетчарскай; калгасная майстэрня; у Доме быту краўчыча Т. БАРКОВА (злева) дапамагае заказ-

чыкам выбраць фасон адзення; фотакарэспандэнты пабывалі ў кватэры калгаснага каваля і выхавальніцы дзіцячага сада Мікалая і Алены ЗУЕВЫХ; ёсць у «Прагрэсе» дзіцячая школа мастацтваў. Заняткі вядзе харэограф В. ЧАХОУСКАЯ; на занятках па класу фартэпіяна выкладчыца Л. ШЫДЛОУСКАЯ і вучаніца 1-га класа Марына ГРЖЫБОУСКАЯ; больш як 50 дзяцей займаюцца ў спартыўных секцыях калгаснага плавальнага басейна; цэнтральная сядзіба калгаса «Прагрэс».

Фота У. МЯЖЭВІЧА і А. ПЕРАХОДА.

ТУТ ЖЫВУЦЬ ТВОРЧАСЦЮ

Самыя фантастычныя дзіцячы задумы збываюцца ў гэтым доме «цудаў». Тут можна пазнаёміцца з велічымі роботам, убачыць зоркалёт заўтрашняга

дня і ўсюдоходы «сараканожкі», якія, на думку юных летуценнікаў, будуць даследаваць горы невядомых планет.

Імя гэтаму дому — Рэспубліканская станцыя юных тэхнікаў. Яна адзначае свой паўвекавы юбілей. Выдатныя ўмовы створаны для дзяцей у гэтым палацы творчасці. Цяжка знайсці галіну тэхнікі, якая заста-

лася б без іх увагі. Сёння нават кіраўнікі станцыі, напэўна, не змогуць назваць па памяці ўсе гурткі. Бо іх 98!

Фантазію, пошук і вялікую працу ўкладваць юныя тэхнікі ў свае работы, некаторыя з якіх выконваюцца па заданнях прамысловых прадпрыемстваў. Яны ствараюць не толькі мадэлі самалётаў і караблёў, але

і вырабляюць наглядныя дэлапаможнікі, абсталяванне і прыстасаванні для школьных кабінетаў, лабараторый і майстэрняў.

Нямала машын, механізмаў і прыбораў, якія сканструяваны юнымі тэхнікамі, удастоены ўзнагарод на розных выстаўках.

ШЧАСЛІВАГА ШЛЯХУ Ў БУДУЧАЕ

Гэтае пісьмо мы пішам напярэдадні вялікага свята нашай Радзімы—62-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Для нас гэтае свята асабліва знамянальнае. Добра захавалася ў памяці, як мы адзначалі першую і другую гадавіны рэвалюцыі. Тады мы жылі ў Казанскай губерні. Я вучыўся ў школе. У святочную раніцу мы ўсёй школай хадзілі па вуліцах з чырвонымі флагамі ў калонах дэманстрантаў. Пазней сям'я пераехала ў Беларусь, і ў 1920 годзе наша мясцовасць трапіла пад уладу буржуазнай Польшчы. За адно слова — сацыялізм — распраўляліся нагайкай. Ад гэтай панскіх раскошы нашы беларусы кінуліся хто куды: у Парагвай, Аргенціну, Бразілію, Канаду... І куды б лёс нас ні закінуў, усюды мы былі чужыя. Чужая мова, чужыя звычкі. Усё гэта разам, напэўна, і завецца чужынай. Таму, дарагія сябры, не здзіўляйцеся, што калі мы ступаем на род-

ную зямлю, то адначасова і плачам, і смяемся. Тое, што наша Радзіма дабілася вялікіх поспехаў, прызнаюць усе, нават ворагі. Але прымірыцца з гэтым яны ніяк не хочуць. Як кажуць, гарбатага маглі паправіць. Да чаго ж панам не падабаецца, што ў Савецкім Саюзе няма беспрацоўя, няма інфляцыі. Вось калі б пані-капіталісты маглі гэтыя свае пякучыя праблемы экспартаваць у вашу краіну, вась там б яны радаваліся. Аднак савецкі народ будзе сваё жыццё на ўласны густ і жаданне. Так што, як ні стараецца капіталізм даказаць сваю перавагу, а нічога не выходзіць. Ды і якая можа быць перавага? Грабіць іншыя народы становіцца ўсё цяжэй, даводзіцца грабіць уласны. А для таго, каб народ спакойна цягне, яго палюхаюць «чырвонай пагрозай». Гавораць, што, маўляў, не дай бог прыйдуць камуністы, тады ўсё ў людзей адбяруць. А мы, маўляў, ахоўва-

ем бедны народ, клапацімся аб ім. І як жа яны клапаціцца? Гэтымі днямі дыктар тэлебачання прачытаў статыстыку. Запачытанаць за дамы, узятых людзьмі ў рэстэрміноўку, дасягае ў Канадзе 50 мільярдаў долараў. Вось табе і ўласнасць! Чалавек будзе плаціць грошы гадамі, а калі па якой-небудзь прычыне ў далейшым плаціць не зможа, тады выбіраюць—і ўся ўласнасць прапала. Усё гэта ўжо добра вядома, але не магу не падзяліцца з вамі. Гэта наша жыццё, і вострыя праблемы нас вельмі хвалююць.

Дазвольце, дарагія сябры, пажадаць вам вясялага свята. І падымаючы святочны бакал, успомніце і нас, сумуючых на чужыне. Хоць нас і няма за вашым святочным сталом, але душой мы з вамі. Шчаслівага шляху ў будучае нашай мілай Беларусі!

Вашы сябры Аляксей і Ірына ГРЫЦУКІ.

Канада.

ленний Організацыяй Аб'яднаных Нацый Міжнародным годом ребенка.

Пожелайте всем нашим друзьям в Белоруссии веселого праздника и светлого будущего. Пусть всегда будет солнце! Пусть оно ярко светит нашим детям, всему человечеству!

Н. РУДАКОВА.
Бельгія.

нам, чытачам газеты «Голас Радзімы». Я заўсёды з задавальненнем чытаю апавяданні і вершы, з цікавасцю знаёмлюся з новымі песнямі. Як радасна хоць на фатаграфіі ўбачыць сваіх людзей. Калі можна было б сустрэцца з імі на яве, то і дзень быў бы кароткі для размоў. А можа быць, гэта і здзейсніцца? У газетах пішуць, што Савецкі Саюз збіраецца будаваць для Аргенціны электрастанцыю на рацэ Парана. Яна недалёка ад нас, якіх-небудзь трыццаць кіламетраў. Прыязджайце. Пачастую мёдам. Мае дзверы заўсёды адкрыты для сяброў.

Аргенціна

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

Клуб старожилів ім. Ю. А. Гагаріна.
И. БАРАНОВ, председатель,
А. ХАРБИН, секретарь.

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Паважаныя таварышы!
Саюз савецкіх грамадзян у Бельгіі, рэдакцыя часопіса «Патрыот» віншуюць супрацоўнікаў таварыства «Радзіма», рэдакцыю газеты «Голас Радзімы», увесь савецкі народ з вялікім святам—62-й гадавінай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!
Жадаем моцнага здароўя, поспехаў у рабоце, барацьбе за нашу агульную справу—умацаванне міру ва ўсім свеце. Няхай мацнее і працвітае наша любімая Радзіма!

Л. МАРЧАНКА,
член Цэнтральнага праўлення.

От имени правления, членов и друзей Русского общественного клуба в Австралии поздравляем всех сотрудников общества «Радзіма», газеты «Голас Радзімы» с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Желаем вам всем, а в вашем лице всей нашей великой Родине успехов в труде, в науке и спорте, мира и счастья!
Да здравствует наша великая Родина — СССР!
Да здравствует мир во всем мире!

М. БАЙДИН,
председатель клуба.
И. ЧЕРНОВ,
секретарь клуба.

Австралия.

По случаю 62-й годовщины Великой Октябрьской социалистической революции примите сердечные поздравления от соотечественников городов Хеерлена, Рейвера, Маастрихта!
Желаем нашему народу дальнейших успехов в укреплении мира между народами!

Т. КУПЕРУС-МАРЧЕНКО.

Голландия.

Все члены нашего Отдела сердечно поздравляют сотрудников общества «Радзіма» и редакции газеты «Голас Радзімы» с праздником 62-й годовщины Великой Октябрьской социалистической революции!
Желаем вам доброго здоровья, счастья, больших успехов в вашей плодотворной работе на благо мира!

Отдел ССГ гор. Шарлеруа.
В. ВАСИЛЬЕВА.

Бельгия.

Поздравляю сотрудников общества «Радзіма» и газеты «Голас Радзімы» с праздником Великого Октября! В вашем лице желаю всему белорусскому народу дальнейших успехов во всех его начинаниях!

Л. ТАРАН.

США.

Дорогие товарищи!
Редколлегия и сотрудники журнала «Дружба» горячо поздравляют Белорусское общество «Радзіма» и редакцию газеты «Голас Радзімы» с великим праздником Октября! Глубоко благодарим вас за постоянную поддержку наших культурных начинаний.
Редколлегия и сотрудники журнала «Дружба».

Австралия.

Поздравляем вас и весь народ Белоруссии с праздником 62-й годовщины Великой Октябрьской социалистической революции! Сердечно желаем дальнейших успехов и новых достижений!
Слава великому советскому народу — последовательному борцу за мир во всем мире!

Клуб старожилів ім. Ю. А. Гагаріна.
И. БАРАНОВ, председатель,
А. ХАРБИН, секретарь.

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

Дорогие друзья из общества «Радзіма», сотрудники газеты «Голас Радзімы», разрешите сердечно поздравить вас и весь народ Советского Союза с 62-й годовщиной Великой Октябрьской социалистической революции. Пусть навеки живет и процветает родная Беларусь и великий Советский Союз! Желаем вам крепкого здоровья и больших успехов. Да будет мир во всем мире!

США.

ПУСТЬ ВСЕГДА БУДЕТ СОЛНЦЕ

Сердечно поздравляем редакцию газеты «Голас Радзімы» и Белорусское общество «Радзіма» с праздником Великого Октября!

Мы гордимся тем, что наша Родина стала высоко развитой страной в экономическом и культурном отношении, что она неустанно борется за мир на нашей планете, за счастье трудового человека.

Мы гордимся еще и тем, что вы так много делаете для детей. И не только для ребят вашей страны, но и для детей соотечественников, проживающих за рубежом. Примите искренний привет от ребят из Бельгии, которые проводили свои каникулы в пионерском лагере Зеленый Бор. Нам особенно приятно, что мы были у вас в гостях в знаменательный год, объяв-

ленный Організацыяй Аб'яднаных Нацый Міжнародным годом ребенка.

Пожелайте всем нашим друзьям в Белоруссии веселого праздника и светлого будущего. Пусть всегда будет солнце! Пусть оно ярко светит нашим детям, всему человечеству!

Н. РУДАКОВА.
Бельгія.

ДЗВЕРЫ АДКРЫТЫ ДЛЯ СЯБРОЎ

Вось ужо больш як сорак гадоў жыў у Аргенціне. Але і тут, далёка ад Радзімы, кожны год разам з вамі сустракаю сваё самае дарагое свята—дзень Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Вельмі даўно, яшчэ ў дзяцінстве, мне давалося папачыць некаторы час пры Савецкай уладзе. Хоць тады я быў яшчэ хлопчыкам, але змог убачыць і зразумець, што толькі гэтая ўлада здольна даць майму народу шчаслівае жыццё. Вялікі Ленін заклікаў народы жыць у міры і брацтве. Сёння я бачу, як савецкі ўрад ажыццяўляе гэтыя заклікі, мая Радзіма змагаецца за мір ва ўсім свеце. Мір—самая необходимая ўмова для шчаслівага жыцця лю-

дзей. Я беларус. Але для мяне брат і чорны афрыканец, і мой сусед Індзеец. Нягледзячы на адрозненні ў рысах твару і ў колеры скуры, мы ўсе людзі і павінны павяжаць адзін аднаго. На жаль, не кожны яшчэ гэта разумее. І мне асабліва радасна, што мая Радзіма служыць прыкладам дружбы і брацтва розных народаў. Гэта таксама стала магчымым толькі дзякуючы Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Хачу павіншаваць вас, дарагія сябры, з вялікім святам і пажадаць нашаму народу далейшых поспехаў ва ўсіх яго вялікіх справах. І яшчэ мне хацелася б падзякаваць вам за той клопат і ўвагу, якую вы ўдзяляеце

нам, чытачам газеты «Голас Радзімы». Я заўсёды з задавальненнем чытаю апавяданні і вершы, з цікавасцю знаёмлюся з новымі песнямі. Як радасна хоць на фатаграфіі ўбачыць сваіх людзей. Калі можна было б сустрэцца з імі на яве, то і дзень быў бы кароткі для размоў. А можа быць, гэта і здзейсніцца? У газетах пішуць, што Савецкі Саюз збіраецца будаваць для Аргенціны электрастанцыю на рацэ Парана. Яна недалёка ад нас, якіх-небудзь трыццаць кіламетраў. Прыязджайце. Пачастую мёдам. Мае дзверы заўсёды адкрыты для сяброў.

Аргенціна

НАРАДА ПА АХОВЕ НАВАКОЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ

У Гродна адбылося ўрачыстае адкрыццё помніка-мемарыяла, узведзенага ў гонар савецкіх воінаў, што загінулі ў баях за вызваленне горада ад гітлераўскіх захопнікаў.

НА ЗДЫМКУ: ля помніка-мемарыяла. Фота А. ПЕРАХОДА.

У Палацы нацый у Жэневе працуе агульнаеўрапейская нарада на высокім узроўні па супрацоўніцтву ў галіне аховы навакольнага асяроддзя, скліканая пад эгідай Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН. У ёй удзельнічаюць прадстаўнікі еўрапейскіх краін, а таксама ЗША і Канады — намеснікі кіраўнікоў урадаў, міністры або прыроўненыя да іх па рангу дзяржаўныя дзеячы. Сярод удзельнікаў — дэлегацыі СССР, УССР і БССР. Дэлегацыю Украіны ўзначальвае намеснік Старшыні Савета Міністраў УССР І. Качавых, дэлегацыю Беларусі — першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР У. Міцкевіч. У зале Палаца нацый знаходзяцца таксама прадстаўнікі СЭУ, ЮЭС, ЮНЕСКА і раду іншых міжнародных арганізацый.

Правядзенне такой нарады з'яўляецца канкрэтнай рэалізацыяй палажэнняў Заключнага акта, падпісанага ў Хельсінкі. Яе ўдзельнікі аднадушна прынялі канвенцыю і рэзалюцыю аб трансгранічным забруджванні паветра на вялікія адлегласці і дэкларацыю аб малаадходнай і безадходнай тэхналогіі і выкарыстанні ахродаў.

Перадумовамі для вырашэння многіх жыццёва важных праблем, што паўстаюць у наш час перад чалавецтвам, несумненна з'яўляюцца сумесныя

намаганні дзяржаў па прадукцыйнаму новай сусветнай вайны, забеспячэнню трывага міру і бласпекі, развіццю і паглыбленню працэсу разрадкі міжнароднай напружанасці, падкрэсліў, выступаючы на нарадзе, кіраўнік беларускай дэлегацыі У. Міцкевіч. Толькі ва ўмовах разрадкі магчыма эфектыўнае развіццё міжнароднага супрацоўніцтва ў галіне эканомікі, навукі, аховы навакольнага асяроддзя і іншых сферах эканамічнай дзейнасці.

У Еўропе, адзначыў беларускі прадстаўнік, з асаблівай сілай праявіліся адмоўныя вынікі ўздзеяння інтэнсіўнай гаспадарчай дзейнасці на навакольнае асяроддзе. Зусім відавочна, што мерапрыемствы асобных краін, абмежаваныя нацыянальнымі або субрэгіянальнымі рамкамі, не дазваляюць рашыць экалагічныя задачы шырокага профілю. Неабходнасць ажыццяўлення агульнаеўрапейскіх мерапрыемстваў у галіне аховы навакольнага асяроддзя атрымала сваё пацвярджэнне ў Заключным акце.

Адной з асноўных мэт гэтай нарады, падкрэсліў У. Міцкевіч, з'яўляецца ўсямернае стымуляванне практычнага супрацоўніцтва ў Еўропе ў справе аховы навакольнага асяроддзя,

стварэнне больш спрыяльных умоў для такога супрацоўніцтва. Ён адзначыў, што прынятыя нарадай дакументы адлюстроўваюць рашучасць краін—удзельніц расшыраць і паглыбляць міжнароднае супрацоўніцтва ў гэтай галіне.

Прадстаўнік Беларусі раскажаў удзельнікам нарады аб тым, як вырашаюцца пытанні аховы навакольнага асяроддзя ў рэспубліцы. Ён падкрэсліў, што ахова навакольнага асяроддзя разглядаецца ў Беларускай ССР як фактар эканамічнага развіцця, фактар павышэння дабрабыту народа.

Кіраўнік беларускай дэлегацыі адзначыў, што актыўныя сумесныя намаганні дзяржаў у справе аховы навакольнага асяроддзя з'яўляюцца стымулам да развіцця плённага супрацоўніцтва і ў іншых актуальных галінах, як, напрыклад, энергетыка і транспарт. Ён указаў на неабходнасць таго, каб даклады гэтай нарады і прынятыя на ёй дакументы былі належным чынам прадстаўлены другой сусрэчы прадстаўнікоў дзяржаў—удзельніц нарады па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе, якая адбудзецца ў Мадрыдзе.

Па даручэнню ўрада Беларускай ССР У. Міцкевіч падпісаў канвенцыю аб трансгранічным забруджванні паветра на вялікія адлегласці.

ДЕТСКИЕ ДОМА В СССР

Не так уж много существует в любом языке слов, которые были бы столь тесно связаны с горькими и скорбными переживаниями, как слово «сирота». Судьба ребенка, оставшегося без родителей, всегда была символом страдания, беззащитности, бесприютности.

Советское государство с первых дней своего существования стремилось к тому, чтобы дети, оставшиеся без родительского попечения, были окружены заботой, обрели нормальное детство, получили должное образование и профессию. В те годы это было особенно трудной задачей, ведь в результате первой мировой, а затем гражданской войн в стране остались сиротами четыре с половиной миллиона детей. В этой связи органам народного образования было поручено развернуть сеть специальных воспитательных учреждений — открыть сотни детских домов.

Располагались они в конфискованных революцией домах знати и богатей, в бывших помещичьих усадьбах.

Средства, которыми располагало тогда государство, по сегодняшним меркам были весьма скудными, — в стране не хватало самого необходимого. И все-таки дети-сироты были сыты, одеты, получали образование. Подводя итоги работы детских домов тех лет, можно сказать, что судьба их воспитанников сложилась не хуже, чем судьба детей, имевших родителей. Среди бывших воспитанников детских домов — сегодня уже пожилых людей — врачи, учителя, видные советские ученые, руководители государства.

К середине 30-х годов проблема ликвидации детской безпризорности в стране была решена.

Вторая мировая война заставила СССР снова увеличить число детских домов: сотни тысяч детей остались без семьи. До сих пор органы народного образования получают письма и запросы людей, в которых теплится надежда отыскать потерянного в военные годы ребенка: сына, дочь, брата или сестру...

Сегодня детские дома являются учреждениями, где воспитывают ребят, лишившихся родительского попечения. Сеть их в послевоенные годы, разумеется, во много раз сократилась. Количество находящихся в них детей ныне сравнительно невелико — немногим больше ста тысяч, причем имеет место тенденция к дальнейшему сокращению числа воспитанников, что связано с ростом усыновления детей-сирот. Надо сказать, что органы народного образования рассматривают передачу ребенка в семью для усыновления как лучшую форму решения его судьбы. Государство строго охраняет тайну усыновления, если того желают новые родители.

Каков контингент ребят в детском доме? Наиболее значительную долю воспитанников составляют дети, чьи родители умерли или тяжело больны и поэтому не могут заботиться о своих дочерях и сыновьях. Наряду с ними в дома принимаются и дети матерей-одиночек. Если одинокая мать — вдова или не состоящая в браке — не справляется с воспитанием детей (не может или не хочет), она имеет право передать их в детский дом. При этом мать не лишается родительских прав — может посещать своих детей, брать их на время, а в случае благоприятного изменения жизненной ситуации —

и навсегда. Другие лица могут усыновить таких детей только с материнского согласия, закрепленного надлежащим юридическим актом. Само собой разумеется, что эти нормы распространяются и на одиноких отцов.

В детские дома ребята принимаются с 3 до 16 лет и могут находиться в них до полного совершеннолетия — до восемнадцатилетия. (Малыши, осиротевшие в раннем возрасте, до трех лет воспитываются в домах ребенка, которые находятся на попечении органов здравоохранения.) Существующий порядок предусматривает, что братья и сестры обязательно должны воспитываться в одном детском доме.

Как только ребенок поступает в детский дом, органы народного образования берут на себя юридическую защиту его интересов. Принимаются меры к сохранению имущества и денежных сбережений, оставшихся после родителей. Ребенок полностью получает их, когда станет совершеннолетним. Собираются, хранятся и документы, закрепляющие за ним жилую площадь, а также сведения о ближайших родственниках. Все это понадобится, когда он будет вступать в самостоятельную жизнь.

Работники детского дома стремятся объединить ребят в дружный коллектив — одну семью. При этом большое внимание уделяется шефству старших ребят над младшими. В каждом доме действуют органы детского самоуправления, которыми руководит совет воспитанников.

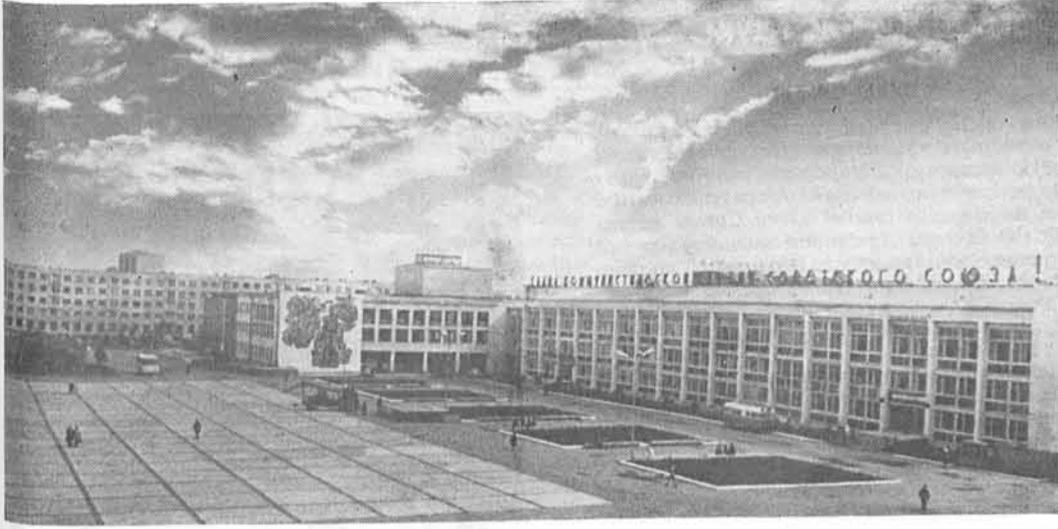
Детские дома располагаются, как правило, в зеленой зоне, имеют сад, площадки для игр и занятий спортом. Если войти внутрь дома, можно увидеть хорошо оборудованные спальни, столовую, комнаты для приготовления домашних заданий, игровые комнаты, актовый, музыкальный, спортивный залы, библиотеку, медицинский кабинет и изолятор.

В СССР завершён переход ко всеобщему обязательному среднему образованию молодежи, в том числе, конечно, и той, которая находится в детских домах. Администрация детского дома организует обучение всех воспитанников, начиная с семилетнего возраста, в ближайшей общеобразовательной школе. Все вопросы учебы и воспитания педагогический коллектив детского дома решает в тесном единстве со школой.

Воспитанники, покидающие детский дом, обеспечиваются одеждой, получают единовременное денежное пособие. В начале самостоятельной жизни они, при необходимости, могут возвращаться на какое-то время в свой детский дом (например, во время каникул или при переходе на другую работу) и при этом снова ставятся на государственное обеспечение.

В зависимости от желания и способностей ребята поступают в профессионально-технические училища (где им обеспечено бесплатное общежитие и государственное содержание) в техникумы и институты. Им открыт путь к любой профессии.

Кира АГАФОНОВА,
заместитель начальника
Главного управления школ
Министерства просвещения
СССР.

Малады беларускі горад Наваполацк.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

УРАЖАННІ САВЕЦКАГА СПЕЦЫЯЛІСТА

СЕМ ГОД ЗА АКІЯНАМ

Суайчыннікі, якія прыязджаюць паглядзець на родныя мясціны, любяць параўноўваць мінулае з сучасным. І аднойчы, слухаючы ўспаміны свайго чалавека, які паехаў з Заходняй Беларусі за акіяна, каб зарабіць на хлеб, бо сям'ю замучыла галечка, я раптам падумала, што і сёння ж беларусы часам едуць працаваць за мяжу. Але як непадобны мэты гэтых паездак і мейшчыкам вонкаў. Цяпер жа Беларусь пасылае спецыялістаў высокай кваліфікацыі. Яны прадстаўляюць Краіну Саветаў у розных міжнародных установах ці аказваюць дапамогу маладым незалежным дзяржавам у развіцці навуці, культуры, эканомікі. Так з'явілася задума інтэр'ю, якое згадзіўся даць намеснік дырэктара Цэнтральнага навукова-даследчага інстытута комплекснага выкарыстання водных рэсурсаў Эдуард КАВАЛЕНКА.

— Эдуард Пятровіч, калі ласка, некалькі слоў пра тое, што напярэднічала вашай паездцы за акіяна?

— Як вы ведаеце, наш інстытут — усесаюзны, хаця і размешчаны ў Мінску — сталіцы саюзнай рэспублікі. Я працаваў загадчыкам лабараторыі, шмат ездзіў па краіне, стажыраваўся ў Вялікабрытаніі, увогуле, меў пэўны вопыт навуковай і арганізатарскай работы. Таму, калі надарылася магчымасць, падаў дакументы на конкурс. І стаў... тэрытарыяльным чыноўнікам у сістэме сакратарыята Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, дакладней, адным з тых супрацоўнікаў, якія здзяйсняюць Праграму развіцця ААН (ПРААН).

— У чым мэта гэтай Праграмы?

— Калі гаварыць каратка, тэхнічная і эканамічная дапамога краінам, што сталі на шлях развіцця. Ёсць адпаведнае гадавыя крэдыты членаў ААН. Яны робяць грашовыя адлічэнні ў фонд ПРААН, выбіраюць на пэўны час Савет упраўляючых — заканадаўчы орган. За выкананнем рашэнняў сочыць адміністратар, на значанні генеральным сакратаром ААН. Зразумела, гэтаму адміністратару падпарадкавана шмат кампетэнтных спецыялістаў.

— Якім чынам дапамога даходзіць да таго, хто мае ў ёй патрэбу?

— У фонд ПРААН штогод паступае прыблізна 600 мільёнаў долараў. І кожная краіна, якая прагне дапамогі, выказвае Савету ўпраўляючых свае просьбы наконт пажаданай сумы (грошы выдаюцца беззваротна), канкрэтнага праекта, спецыялістаў патрэбнага профілю. Савет плануе ўсё на пачатку года. Пры размеркаванні сродкаў улічваюцца ўзровень і тэмпы развіцця той ці іншай краіны, колькасць насельніцтва, гістарычныя і геаграфічныя фактары. Затым у адпаведнасці з выдзеленай сумай грошай складаецца праграма дапамогі. Згодна з палажэннем, яна павінна даходзіць да найбольш знядоленых мас. Напрыклад, быў выпадак, калі ў адной арабскай краіне ўрад прапанаваў вёсці будаўніцтва фермы на зямлі чалавека, які займаў высокую пост. Супрацоўнікі ПРААН адхілілі варыянт, які ўзбагачаў бы заможнага. Ферму пабудавалі на сялянскай зямлі. Такім чынам не толькі павялічылі прыбыткі маламаёмных людзей, але і стварылі ў акрузе школу сучаснага гаспадарання.

— Хто на практыцы здзяйсняе праекты ПРААН, напрыклад, вядзе будаўніцтва?

— Можна ўзяць падрад любая фірма, але перавагу звычайна маюць фірмы маладых незалежных дзяржаў. Супрацоўнікі ПРААН павінны і праект выбіраць найбольш прыдатны, і правільна ацаніць здольнасці таго, хто бярэцца за рэалізацыю, і праектравальца ход работ.

— Эдуард Пятровіч, а вам асабіста чым даводзілася займацца?

— Я працаваў у Нью-Йорку сем гадоў. У розны час курыраваў тэхнічную дапамогу краінам арабскага свету, Усходняй Еўропы (Савет упраўляючых без усялякіх просьбаў выдзяляе невялікія сумы краінам Еўропы, які пацярпелі ад фашызму і вайны), вёў рэгіянальныя праекты. Даводзілася час ад часу выязджаць туды, дзе вялося практычнае ўвасабленне нейкага праекта, каб узгадніць, праектравальца, дамовіцца пра будучае супрацоўніцтва.

— Быў час паглядзець свет...
— Прабачце, заўсёды, калі так гавораць, я

не магу стрымаць усмешку. Гэта ж былі выключна дзелавыя паездкі. Аэрапорт, некалькі гадзін у самалёце, у аэрапорце ўжо чакае машына, гутаркі, спрэчкі, агляд аб'ектаў... Зразумела, нешта ўбачыш з вонкаў машыны, нешта абавязкова пакажуч гаспадары. Але ж ты не турыст. Справы перш за ўсё, а калі яны завершаны, трэба хутэй вяртацца. Там, можа, што тэрміновае чакае.

— Ці не маглі б вы назваць рэалізаваны праект, які быў цікавы для вас асабіста?

— У Народнай Дэмакратычнай Рэспубліцы Йемен дзякуючы ПРААН была пабудавана эксперыментальная ферма. Работы вяліся шэсць гадоў. Я там быў — відовішча незабыўнае. Сярод кукурузы, сорга, агуркі. Аснова ўсяго — складаная водная сістэма. Ферма гэтая належыць дзяржаве, на ёй вядуцца доследы па найбольш эфектыўнаму выкарыстанню вады, увогуле, гаспадарка з'яўляецца ўзорнапаказальнай. Тут мясцовае насельніцтва вучаць прагрэсіўным метадам земляробства. А мне самому цікава было паглядзець на дзеючую ў пустыні водную сістэму. Па-першае, па адукацыі я гідратэхнік, а па-другое, ураджэнец Беларусі, дзе вада па-іншаму ўплывае на лёс людзей.

— Як складаліся вашы адносіны з супрацоўнікамі ПРААН?

— Па-дзелавому. Сярод тых, з кім я разам працаваў, былі людзі розных нацыянальнасцей, розных веравызнанняў і палітычных напрамкаў. Пры абмеркаванні праектаў ці прапановаў нам даводзілася спрачацца, адстойваць свой пункт гледжання. Але гэта не вяло да сур'ёзных канфліктаў, бо людзі, заняты важнай справай, заўсёды здольны прысціць да паразумення. Аднак тут нельга спрашчаць і забываць, што ў нас, грамадзян Краіны Саветаў, і прадстаўнікоў Захаду, розныя ўяўленні пра жыццё, не аднолькавыя маральныя каштоўнасці. Да некаторых з'яў амерыканскай рэчаіснасці мы не здольны прывыкнуць ці нават проста спакойна ставіцца. Я маю на ўвазе кантраст паміж раскошай і галечай, прагрэсіруючую злачыннасць, адасобленасць людзей па нацыянальных ці рэлігійных прыкметах. Варта зазначыць, што многія рэчы глыбей разумееш, менавіта сутыкнуўшыся з іншым сацыяльным ладам. За гэтыя сем гадоў давялося шмат гутарыць з самімі рознымі людзьмі, сярод іх было нямала такіх, што па ідэйных перакананнях стаяць на супрацьлеглым баку барыяда. Іх у спрэчцы цяжка перамагчы, але факты савецкай рэчаіснасці бываюць выключна доказнымі...

— А з суайчыннікамі, якія стала жыць у Злучаных Штатах, вы ці знаёмы?

— Сустрэкаўся з членамі клубу імя Чарнышэўскага. Забыць Радзіму людзі не ў сілах, колькі б год ні прайшло. І ніякія матэрыяльныя даброты не могуць заглушыць тургі па зямлі, дзе нарадзіўся і вырас. Я шчыра спачуваю сваім землякам, закінутым на чужыну, бо разумею іх. Працуючы ў апарце міжнароднай арганізацыі, часова выехаўшы за мяжу, я з нецярплівацю чакаў кожны раз магчымасці паехаць у адпачынак дадому, у Беларусь. Асабліва доўжыўся апошні год...

— Засулавалі па сям'і?

— А яна была ўвесь час разам са мной у Нью-Йорку.

— Чым вы займаецеся цяпер?

— Зноў працую ў сваім інстытуце, пасадку толькі змяніў — стаў намеснікам дырэктара. Як чалавеку з вопытам, мне даручылі замежныя сувязі інстытута — літаральна днямі прыязджалі калегі з Венгрыі, Чэхаславакіі. Актыўна займаемся стварэннем адзінай дзяржаўнай сістэмы ўліку вод. Справа новая і робіцца на высокім узроўні, дакладнасць і эфектыўнасць будзе гарантавацца закладзенай у ЭВМ інфармацыйнай сістэмай — банкам звестак. Мусяць, я больш падрабязна і гораха раскажваю пра інстытут, чым пра жыццё ў Нью-Йорку? Што бліжэй, тое даражэй, і ўвогуле, нідзе не працуецца так плённа, як на роднай зямлі.

Гутарку вяла Валанціна ТРЫГУБОВІЧ.

АРХІТЭКТУРНАЯ МАДЭЛЬ АЛІМПІЯДЫ-80

— Падрыхтоўка да XXII Алімпіяды дала магутны штуршок узвядзенню спартыўных комплексаў і збудаванняў, — сказаў у інтэрв'ю карэспандэнту Агенцтва друку Навіны Віталю МЕЛІК-КАРАМАВУ прафесар архітэктуры, сакратар Саюза архітэктараў СССР Уладзімір БЕЛІАУСАЎ. — Гутарка ідзе не толькі пра Маскву, Ленінград, Кіеў, Мінск і Талін, гэта значыць гарады, дзе пройдуць спаборніцтвы Гульні-80, а пра ўсю краіну. У Краснаярску (Усходняя Сібір) будуюцца крыты стадыён з вантавым пакрыццём, у Баку (Азербайджан) — Палац спорту, у Новасібірску (Заходняя Сібір) — вялікі спартыўны цэнтр... Пералік можна працягнуць. Усе гэтыя аб'екты мы таксама ўмоўна называем алімпійскімі, тым самым як бы збіраючы ўсе спартыўныя новабудовы пад эгіду алімпійскага руху.

— Як вядома, кожная Алімпіада стварала свой архітэктурны сімвал: зала гімнастыкі ў Токію, напрыклад, акрылавы дах над алімпійскім стадыёнам у Мюнхене, Алімпійская вёска ў Манрэалі. Што, на ваш погляд, можна назваць архітэктурным сімвалам Маскоўскіх Гульніў?

— Бясспрэчна, крыты стадыён на праспекце Міру ў Маскве, разлічаны на 45 тысяч гледачоў. Ён унікальны і па архітэктоніцы і па канструктыўных асаблівасцях. У свеце толькі два крытыя стадыёны вялікай умяшчальнасці, абодва — на поўдні ЗША. Але маскоўскі стадыён істотна адрозніваецца тым, што яго вялікая плошча можа быць падзелена на дзве часткі гуканепранікальнай жорсткай заслонай і мембраннай дах зможы вытрымаць зімой шматтонную снегавую нагрузку.

Я вылучыў бы яшчэ і крыты велатраек у Крылацкім (Падмаскоўе) з арыгінальнай канструкцыяй перакрыцця — гіпербалічным параблодам.

— Тым не менш у заходняй прэсе з'яўляліся сумненні адносна архітэктурнай выразнасці алімпійскіх аб'ектаў Масквы...

— У адрозненне ад архітэктараў мінулых Гульніў мы не пайшлі па шляху экстрэмальных архітэктурных форм. Адсутнасць экстрагантнасці не азначае, аднак, невыразнасці. Перакананы, наша рашэнне адпавядае духу алімпізму, яго дэмакратычнасці. Помню пасяджэнне спартыўнай секцыі Міжнароднага саюза архітэктараў, дзе абмяркоўвалася пытанне нават аб магчымасці разборкі алімпійскіх збудаванняў з тым, каб яны не становіліся пасля Гульніў для горада, дзе праводзілася Алімпіада, цяжкім грузам, перш за ўсё фінансавым. Арыгінальнасць далёка не заўсёды бывае функцыянальнай.

У Маскве ўвесь комплекс алімпійскага будаўніцтва арганічна ўвойдзе ў архітэктурную тканіну горада, выразна ўлісваючыся ў генеральны план развіцця Масквы. У 1964 годзе ў Токію, каб атрымаць доступ да алімпійскіх аб'ектаў, правіталі магістралі, потым ужо да іх прыязвалі новыя збудаванні. У Маскве ж пры праектаванні вырашалі комплексную задачу, уключаючы ў яе транспартную структуру горада. Асновай, паўтараю, быў генеральны план.

Вядома, Алімпійская вёска ў Манрэалі па свайму вонкаваму архітэктурнаму рашэнню — смелы і цікавы праект. Гэта адзначаў, пабываўшы ў Канадзе, і аўтар праекта Алімпійскай вёскі ў Маскве савецкі архітэктар Яўген Стамо. Але ён жа, як і многія жыхары і наведвальнікі «вёскі» XXI Гульніў, гаварыў аб нязручнасцях унутранай планіроўкі. Заўважу, што ў нас у першапачатковых эскізах будучыя дамы «вёскі» былі больш падпарадкаваныя форме, чым зместу. Напрыклад, адна з прапаноў выглядала так: уся жы-

лая частка «вёскі» будуюцца ў форме пяці пераплеценых рознакаляровых кольцаў. Але ў выніку мы прынялі да ўвагі, што Гульні працягваюцца два тыдні, а чатырнаццаць тысяч масквічоў, якія пасля Алімпіяды атрымаюць кватэры ў гэтым новым мікрараёне, будуць жыць тут не адзін год.

— Але, з другога боку, новы мікрараён, які нарадзіўся з Алімпійскай вёскі, мог бы стаць у нейкай меры мадэллю горада будучага. Бо яго дэмаграфічныя састаў ідэальны для падобнага эксперыменту: маладыя, фізічна дужыя людзі, аб'яднаныя агульнай мэтай. Магчыма, мела б сэнс правесці архітэктурна-сацыяльны эксперымент?

— Час для падобнага доследу, думаю, не прыйшоў: сёння цяжка сабраць у адным мікрараёне толькі маладых людзей.

— Напэўна, як дырэктару Цэнтральнага навукова-даследчага праектнага інстытута па горадабудаўніцтву, вам пастаянна даводзіцца прымаць удзел або ў праектаванні, або ў абмеркаванні спартыўнага будаўніцтва ў СССР? Якія яго характэрныя асаблівасці?

— Галоўнае: без спартыўнага будаўніцтва ніякае жыллёвае будаўніцтва ў СССР немагчыма. Асноўны заказчык савецкіх архітэктараў — гарадскі Савет — не прыме праекта жыллага раёна, у якім не будзе прадугледжана спартыўнае ядро. Нарэшце, ёсць будаўнічыя нормы і правілы, у якіх ясна ўказана прапарцыянальная сувязь паміж колькасцю жыхароў горада і неабходнымі буйнымі спартыўнымі збудаваннямі. Цяпер не ўбачыш праекта жыллага дома, дзе ў двары не была б прадугледжана спартыўная пляцоўка, або новага горада без шматтысячнага стадыёна. Калі раней спартыўныя пляцоўкі праектаваліся ў асноўным каля школ, то цяпер іх стараюцца вынесці ў цэнтр мікрараёна, зрабіць даступнымі для людзей любога ўзросту.

— Але вернемся да маскоўскай Алімпіяды. У чым, на ваш погляд, адрозненне архітэктурнай ідэі Алімпіяды-80 ад ранейшых Алімпіяд?

— Мне здаецца, раней архітэктары Гульніў падыходзілі да Алімпіяды як да вялікага міжнароднага кірмашу (мноства людзей, яркасць відовішчаў і г. д.). Як вядома, кірмаш — з'ява часовая, і гэта дыктавала архітэктурны вобраз, які асабліва ярка быў уласоблены, па-мойму, у Мюнхене.

Рэкамендацыі па горадабудаўнічаму плану Масквы, іншымі словамі, архітэктурная ідэя будучага развіцця горада задаўга да таго, як яго выбралі алімпійскай сталіцай-80, уключалі, апрача ўсяго іншага, і стварэнне спартыўных цэнтраў у васьмі жылых зонах з насельніцтвам па мільёну чалавек у кожнай. У канчатковым выніку Алімпіада толькі паскорыла рэалізацыю гэтага плана.

КЛУБЫ-СЯБРЫ

Члены клубаў творчай моладзі «Маладзік» (Наваполацк) і «Мілавіца» (Паставы) правялі чарговую сустрэчу. Літаратары, мастакі, музыканты вялі гутарку аб сваёй творчасці, чыталі вершы, пабывалі ў студыі члена Саюза мастакоў СССР Віктара Лук'янава, пазнаёміліся са славуцасямі старажытнага Полацка і маладога горада нафтахімікаў Наваполацка.

«БЕЛАРУСЬ — ЛЮБОЎ МАЯ»

Падрыхтоўку новай праграмы пачаў лаўрэат Усеаюзнага фестывалю мастацкай творчасці працоўных народных ансамбляў песні і танца «Палескія зоры» з Пінска. У рэпертуар вялікага канцэрта, які будзе паказаны да 110-й гадавіны з дня нараджэння У. І. Леніна, увайдзюць вакальна-харэаграфічныя кампазіцыі «Ода хлебу», «Беларусь — любоў мая», «Вяселле на Палесні». Цікавымі аб'яваюць быць старадаўняя кадрыля і танцавальная сюіта «Зімовае свята», пабудаваныя на мясцовым фальклорным матэрыяле.

Неўзабаве дасць першы канцэрт маладзёжны ансамбль-спадарожнік «Піна», удзельнікамі якога сталі студэнты педагагічнага вышляшча імя А. Пушкіна і навучэнцы ГПТВ № 88 будаўнікоў.

«ПІСЬМЕННІКІ НАРОДАЎ СССР»

так называецца камплект партрэтаў, якія выпускаў і свет кіеўскае выдавецтва «Мастацтва». Аўтар тэкстаў да іх — Людміла Грыцук, мастакі — Георгій Шаўцоў і Уладзімір Сокал. Сeryя партрэтаў знаёміць чытачоў з творчасцю 32 пісьменнікаў народаў нашай краіны, творы якіх глыбока адлюстроўваюць эпоху станаўлення сацыялістычнага грамадства. У падборцы чытачы знойдуць партрэты народных песняроў Беларусі Я. Купалы і Я. Коласа.

БЕНЕФІС САМАДЗЕЙНАГА АРТЫСТА

Урачысты вечар, прысвечаны 70-годдзю з дня нараджэння і 55-годдзю творчай дзейнасці артыста народнага тэатра Андрэя Лазароўскага, адбыўся ў Мазыры. Сваё творчае жыццё юбіляр пачаў у былым палескім вандроўным тэатры.

Шмат цёплых слоў было сказана ў гэты вечар артысту, якога мазыраны бачылі ў ролях Зябліка з «Раскіданага гнязда» Я. Купалы, Бадыля ў «Партызанах» К. Крапівы і іншых спектаклях. У заключэнне была паказана трагікамедыя А. Макаёнка «Трыбунал», дзе ў галоўнай ролі выступіў юбіляр.

Дзяржаўны рускі тэатр БССР імя М. Горкага паказуў прэм'еру спектакля «Гняздо глушца» па п'есе В. Розава. У спектаклі заняты народныя артысты СССР А. Клімава і Р. Янкоўскі. НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля.

Фота У. КРУКА.

СПАДАРОЖНІЦА ЖЫЦЦЯ-ПЕСНЯ

Песня заўсёды выцякае з глыбіні жыцця. І сёння прывозыць з самых далёкіх месц рэспублікі нашы кампазітары, спевакі-прафесіяналы і самадзейныя выканаўцы тэксты і мелодыі народных твораў. Няма, бадай, у Беларусі кутка, дзе б ні пабываў вядомы этнограф і педагог, фалькларыст і кампазітар народны артыст СССР Генадзь Цітовіч. Ён нястомна крочыць па дарогах Беларусі, каб запісаць новыя мелодыі. Лепшыя з іх ўвайшлі ў выданы ім зборнікі, многія значацца ў рэпертуарах прафесійных і самадзейных калектываў, салістаў.

За кнігі «Анталогія беларускай народнай песні» і «Аб беларускім песенным фальклору» Г. Цітовіч удастоены Дзяржаўнай прэміі БССР. — Я бязмежна шчаслівы, што мая праца так высока ацэнена, — гаворыць Генадзь Іванавіч. — Шчаслівы не толькі таму, што гэта справа ўсяго майго жыцця. Галоўнае ў тым, што наша народная беларуская пес-

ня ў вялікай пашане, што яе захаванне, вывучэнне стала справай дзяржаўнай важнасці. Цяпер кампазітар складае трохтомнік. У першы том будзю ўключаны сямейна-абрадавыя і аграрна-гадавыя песні, у другі — бытавыя, а ў трэці — творы інтэрнацыянальныя. У гэтае выданне ўвойдзе амаль увесь матэрыял, які сабраны за многія гады.

Творчая дзейнасць народнага артыста СССР Г. Цітовіча можа быць па праву аднесена да значных з'яў фальклорна-музычнага жыцця Беларусі. За сьнавальнік старэйшага і самабытнага хору вёскі Вялікае Падлесце, арганізатар і кіраўнік Дзяржаўнага народнага хору БССР, аўтар-складальнік фундаментальных анталогій і зборнікаў уласных запісаў народных напеваў, кансультант самадзейных і этнаграфічных харавых калектываў — у гэтым усё яго жыццё.

Многія музычныя творы, запісаныя і апрацаваныя Генадзем Іванавічам, даўно выйшлі

«ў людзі». «Ой, рана на Івана», «Чаму ж мне не пець?», «Між шырокімі палямі» і многія іншыя гучаць на канцэртнай эстрадзе, па радыё, тэлебачанню, іх спяваюць хоры, вакальныя ансамблі, яны ўвайшлі ў рэпертуар вядомых выканаўцаў, узяты на «ўзбраенне» шматлікай арміяй самадзейных артыстаў.

— Народныя песні — гэта неацэннае наша багацце, — сказаў Г. Цітовіч. — Яны расказваюць аб мінулым, выклікаюць пануцце радасці, любові да роднага краю. У іх — душа народа, яго жыццё ва ўсёй шматграннасці. Захаваць гэтыя скарбы для нашчадкаў — наш свяшчэнны абавязак.

Народнае мастацтва заўсёды застаецца маладым. Напэўна, і людзі, улюбёныя ў яго, не стареюць. Гэтыя думкі міжволі прыходзяць, калі сустракаешся з Генадзем Іванавічам, заўсёды бадзёрым, непаседлівым, гатовым да падарожжа за новымі мелодыямі народнай творчасці, якой ён адданы ўсім сэрцам.

З. ФЕДЧАНКА.

Дзесяткі рабочых і служачых Магілёўскага вытворчага аб'яднання «Хімвалакно» з захапленнем займаюцца ў народнай студыі выяўленчага мастацтва. Іх работы неаднаразова экспанаваліся на абласных, рэспубліканскіх і ўсеаюзных выстаўках самадзейнай творчасці, адзначаны шматлікімі дыпламамі і граматамі. Габелены, набіўныя дываны, гравюры, выкананыя студыйцамі, упрыгожваюць чырвоныя куткі ў цэхах, навукова-тэхнічную бібліятэку, актывую залу падшэфнай школы, дзіцячы сад прадпрыемства. НА ЗДЫМКУ: адбор работ для выстаўкі вядуць студыйцы (злева направа) электраслесар П. КРЫЦКІ, загадчык пастановачнай часткі студыі М. СЯМЁНАЎ, інжынер Т. БУЧЫЕВА, кіраўнік студыі Е. НЯЧУЕВА і прадстаўнік прафкома аб'яднання В. САУКОЎ. Фота В. ВІТЧАНКІ і М. ЖАЛУДОВІЧА.

МЕЛОДЫІ «СОНЕЧНАГА ДАДЖУ»

Вакальна-інструментальны ансамбль «Сонечны дождж» гомельскага Палаца культуры будаўнікоў вярнуўся з гастролі ў вобласці. Калектыў выступаў у Жыткавіцкім, Петрыкаўскім, Акцябрскім і іншых раёнах. У канцэртах гучалі песні савецкіх кампазітараў, народныя мелодыі.

ЮБІЛЕЙ ХОРУ

Народны хор калгаса імя Леніна з сяла Вялікае Падлесце Ляхавіцкага раёна адзначае сваё 40-годдзе. Многа радасці падарана людзям за гэты час. Хор тройчы выступаў у Маскве, яму неаднаразова апаздавалі жыхары Мінска, Брэста, іншых гарадоў.

Цяпер у рэпертуары калектыву каля сарака твораў. Аснову праграмы складаюць беларускія, рускія і ўкраінскія народныя песні.

З ЛЮБОЎЮ ДА РОДНАГА КРАЮ

У Віцебску адбыліся персанальныя выстаўкі мастакоў А. Толкача і Г. Шутава. Палотны, акварэльныя лісты, малюнкі выявілі прыхільнасць мастакоў да тых мясцін, дзе яны вырасталі, дзе спасцігалі майстэрства. «Віцебск», «Родныя абсягі», «Лён», «Зямля», «Рэха вайны» — вось назвы толькі некалькіх работ, у якіх выказана любоў да роднай зямлі, да свайго народа.

«НЁМАН» ЕДЗЕ У ШРЫ ЛАНКА

Танцавальная група гродзенскага народнага ансамбля песні і танца «Нёман» рыхтуецца да чарговай паездкі. Артысты-аматары прымуць удзел у правядзенні Тыдня савецкай моладзі ў Шры Ланка.

Нёманцы вязуць з сабой 15 танцаў народнага СССР. Усе яны пастайлены заслужаным дзеячам культуры БССР Ларысай Ляшчэнка.

АБ МІНСКУ ў ЧАРАШНІМ І СЁННЯШНІМ

Вуліцы, як і людзі, жывуць і запамінаюць усё, што здараецца з імі. Яны бываюць сведкамі самых неверагодных і драматычных гісторый. Напрыклад, наш Ленінскі праспект, раней вуліца Савецкая, а да рэвалюцыі Захар'еўская, зведаў буйны рэвалюцыйны узрушэнняў, што бушавалі тут у пачатку нашага стагоддзя, ён захаваў водгулле ўпэўненых крокаў патрыётаў, якіх фашысты вялі на шыбеніцу, штогод чые святочныя рапарты кастрычніцкіх ці майскіх дэманстрацый.

«Вуліцы памятаюць» — так і называецца кніга Вадзіма Жучкевіча, што нядаўна выйшла ў выдавецтве «Беларусь».

Гісторыя старажытнага Мінска не толькі гераічная, але і трагічная. Яшчэ ў 1084 годзе, пасля аднаго з першых разгромаў, ад горада «не засталася ні чаладзіна, ні скаціны», як расказваецца ў адным з летапісаў. А потым колькі было нашэсцяў! Восць і атрымалася, што сёння ў нас вельмі мала непасрэдных помнікаў мінулага. Таму з усё большай увагай і беражлівасцю адносімся мы да вуліц, якія захоўваюць для нашчадкаў гісторыю ў назвах і ў самім сваім існаванні. Хаця і тут бываюць страты.

Назвы вуліц... Яны быццам народная памяць пра сыноў і дачок, якія змагаліся за свабоду, шчасце, росквіт роднай зямлі. Многія вуліцы і плошчы Мінска носяць імёны беларускіх і рускіх літаратараў, дзеячаў мастацтва. На ўрад ці можа чалавек, які прыехаў у Мінск, абмінуць вуліцу і плошчу Якуба Коласа з мемарыяльным комплексам у памяць вялікага песняра беларускага народа, вуліцы Янкі Купалы, Максіма Горкага. А для тысяч жыхароў горада сталі роднымі вуліца і плошча Веры Харужай, праспект Пушкіна, вуліцы Маякоўскага, Францыска Скарыны, Дуніна-Марцінкевіча, Янкі Маўра.

З кожным годам расце і прыгажэе сталіца Савецкай Беларусі. Мянэцца аблічча старых, добра знаёмых нам трактаў, завулкаў і плошчаў, на карце горада з'яўляюцца новыя назвы. Лёс вуліц пераплітаецца з лёсамі людзей: тых, хто тут жыве, і тых, чые імёны вуліцы носяць. Аб усім гэтым нагадвае кніга Вадзіма Жучкевіча, якую з цікавасцю прачытаюць не толькі жыхары Мінска, але і яго госці.

Г. ХВЕСЬ.

БРЭСТЧЫНА НА КАНВЕРТАХ

Жыхары многіх куткоў нашай краіны мелі магчымасць пазнаёміцца з памятнымі мясцінамі, архітэктурай і слаўнасцямі Брэста і вобласці, якія адлюстраваны на канвертах выпуску мінулых год.

А нядаўна ў паштовыя аддзяленні краіны ў абарот паступілі канверты, на якіх мастакі В. Канавалаў і Г. Баеў адлюстравалі фасады будынка Дома сувязі і санаторыя «Бярэсце».

Гэтыя навінкі папоўнілі рагулярна выдаваемую Міністэрствам сувязі СССР серыю мастацкіх маркіраваных канвертаў, якія прысвечаны гарадам нашай Радзімы.

ПАДАРУНАК М. ГОГАЛЯ

Свіслацкі раённы гісторыка-краязнаўчы музей Гродзенскай вобласці набыў цікавы экспанат: прыжыццёвае выданне зборніка апавесцяў М. Гогаля «Сарочынскі кірмаш», «Страшная помста», «Прапаўшая грамата». Гэты пачаўцель ад часу томік перадала ў дар музею жыхарка раённага цэнтра М. Цехановіч. Каштоўнасць кнігі заключаецца ў тым, што на ёй уцалела частка надпісу, зробленага рукою самога пісьменніка: «...будзь здаровым, мілы, блізка душа-брацец. Твой М. Гогаль».

Каму падарыў кнігу вялікі рускі пісьменнік са сваім аўтографам, пакуль яшчэ застаецца загадкай.

«Апаўшае лісце».

Фотазвод М. ГРЫШАНОВІЧА.

Гумар

Хлопчык аглядае з бабуляй экспанаты ў палеанталагічным музеі.

— Уяўляю, бабуля, як ты павінна была баяцца гэтых стварэнняў, калі была маленькая.

Маленькі сын сельскага ўрача паехаў з бацькам на машыне, а потым расказаў сябрам:

— Спачатку тата абганяў усе машыны, а потым нас дагнаў

нейкі джэнтльмен на матацыкле. Ён спыніў нас і выпісаў тату рэцэпт.

Уладальнік магазіна, які абрававаў напярэдадні, гаворыць прыцэлю:

— Уяўляеш, як мне пашанцавала? Якраз учора я ўцягнуў вялікую частку тавараў!

Кравец, якому кліент доўга-

не аплачвае рахунак, вырашае пайсці да яго сам. Ён застае дайжніка за абедом. Той разразае чудаўную індывіду.

— Мсье Дзюпон, — усклікае кравец, — калі ж вы мне вернеце доўг?

— Ах, даражэнькі мой, у мяне няма грошай, пацярпіце...

— Няма грошай? А яшчэ індывіду?!
— Так, бо ў мяне не было нават чым яе карміць...

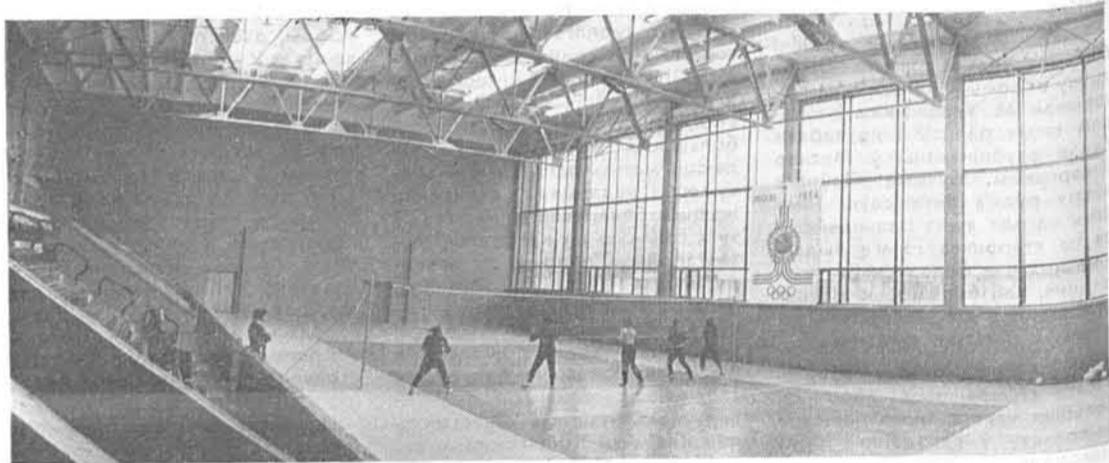

У Мінску на вуліцы Адоеўскага адкрыўся чатырохзальны спартыўны комплекс добраахвотнага спартыўнага таварыства «Спартак».

У залах мастацкай гімнастыкі, барацьбы, валејбола і цяжкай атлетыкі могуць адначасова займацца каля 160 спартсменаў. Адзін з самых вялікіх раёнаў горада — Фрунзенскі — атрымаў выдатнае спартыўнае збудаванне.

НА ЗДЫМКАХ: чатырохзальны комплекс ДСТ «Спартак»; ідуць занятыя па вольнай барацьбе; трэніруюцца валејбалісткі.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

У ЧАКАННІ ХАЛАДОЎ

Зацягнулася сёлета «бабіна лета». Амаль увесь кастрычнік не па-асенняму свяціла сонца, у асобныя дні паветра прагрэвалася да дваццаці градусаў цяпла. У Батанічным садзе, парках і скверах Мінска было мнагалюдна. Пачаўся лістапад.

Скідаючы лісце, дрэвы і кусты прыстасоўваюцца да зімы. У чаранку ліста ўтвараецца так званы раз'яднальны слой клетак, і ў гэтым месцы нават ад лёгкага ветрыку лісце адрываецца ад галінак і падае. З часам яго перагнівае, і спажываныя рэчывы, што ўтрымліваюцца ў ім, зноў усмоктваюцца карэннямі.

Восенню расліны праходзяць працэс загартоўвання. Крухмал, што адкладваецца ў іх тканках, пераўтвараецца ў тлушчы і цукар, якія, растуварваючыся ў клетачным саку, значна павышаюць здольнасць клетак процістаяць халадам і маразам.

Нягледзячы на сонечныя дні, усё ж адчуваецца, што зіма «не за гарамі». Пакінулі нашы краі буслы, ластаўкі, шпакі, бакасы і кнігаўкі. На поўдзень накіроўваюцца апошнія чароды дзікіх качак і гусей.

Дзе ж зімуюць гэтыя пералётныя птушкі, адкуль іх чакаць вясной?

Аб гэтым вучоныя-арнітолагі даведваюцца шляхам кальцавання птушак. У Маскве пры Акадэміі навук СССР ёсць цэнтр кальцавання, куды сцякаюцца ўсе звесткі аб месцы знаходжання акальцованых птушак. Было ўстаноўлена, напрыклад, што нашы шпакі «зімуюць» на ўзбярэжжы Міжземнага мора і ў Паўночнай Афрыцы.

Палявыя вераб'і, вароны, галкі пакідаюць палі і лясы і вяртаюцца ў гарады і вёскі. Тут яны лягчэй пераносяць зімніа халады, маюць больш магчымасцей пракарміцца. Днём яны пільна аглядаюць двары і тратуары, падбіраюць там усё прыдатнае для ежы, а ноччу ўкрываюцца на гарышчах і карнізах дамоў, у падстрэшы хлявоў. Чырваногрудыя снегіры і шчыглы ўладкоўваюцца ў садах і парках і ласуюцца там ягадамі рабіны, свідзіны.

А як жа рыхтуюцца да зімы іншыя насельнікі нашых лясоў і палёў?

Вавёркі ўсю восень нарыхтоўваюць і складваюць у дуплах арэхі і жалуды, сушаць на

галінках грыбы. Запасы жалудоў і арэхаў у моху і пад карэннямі дрэў робяць сойкі.

Калі раскапаць звільстыя халды крата, можна знайсці мноства паўжывых дажджавых чарвякоў. Тхор і гарнастая запўняюць свае норы жабамі.

Многія дзікія зьяры, адкладаючы запасы тлушчу ва ўласным целе, адшукваюць цёплыя і ўтульныя месцы для зімовага сьпячкі. На сухім подсіцеле ў вялікіх дуплах уладкоўваецца прышэлец з Паўночнай Амерыкі янот-паласкун, у неглыбокіх ямах пад карэннямі дрэў будзе спаць да вясны другі наваёл Беларусі — усурыйскі янотападобны сабака.

Надыходзіць цяжкі перыяд для ласёў, аленяў, дзікоў і коз. Глыбокі снег, моцныя маразы не дазваляюць ім хутка рухацца ў пошуках корму, часта яны становяцца здабычай драпежнікаў. Таму ў нашых лясах прымаюцца меры для забеспячэння кармамі дзікіх жывёл, робяцца спецыяльныя кармаўкі, нарыхтоўваюцца сена і галінкавы корм.

Жыццё ў прыродзе зімой не спыняецца.

П. ПЯТРОУСКІ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1862.